

חידות לפרשת ויגש

הרב זאב ויטמן

ד. א- אם חמישיות - הזכרנו, הרי שבהן כבר נפגשנו. הקריאה של ימי החנוכה, בשלוש (!) חמישיות, כל יום, עסקה. ב- ובקריאת החנוכה עוד מספרים אחרים, ואף הם, כולם (5), בפרשתנו נזכרים. השווה ומצא בשני המקרים, מה מציינים אלו המספרים.

ה. א- כוהנים - ולא יהודים, ובכל אופן, במעמד מיוחדים. תפקידיהם וזכויותיהם דומים, לאחיהם היהודים - הכהנים. אך בין הדומים גם הבדלים עקרוניים. למשל, הבעלות על קרקעות פרטיים. ב- עוד פעמיים בבראשית נזכרים, כוהנים שהם נוכרים: האחד - מלך, והשני - חותן משנה המלך. (התדע למצוא נכרי נוסף - כהן, אף הוא ל"ויהי בישורון מלך" - חותן). ג- רש"י מעיר שלמילה כוהנים יש שני מובנים.

ואין הכוהנים החותנים דומים לנזכרים ראשונים.

ו. תועבה למצריים - אצלנו בסדרה, ותועבה נוספת - בפרשה שעברה. האם יש קשר בין אלו התועבות? אם באונקלוס תעיין - תוכל זאת לגלות.

ז. פעמיים נזכרה ברכה בסדרה, וזו, פעמיים, לגוי נאמרה. נסה לברר מה תוכן הברכות, שבפרשתנו מופיעות - זו לזו סמוכות.

א. א- בתארים דומים - שניים מכונים. האחד - "בן זקונים", והאחר - בפרשתנו - "ילד זקונים". מי הם אלו שני הבנים? ב- ברש"י ב"וישב" - פרושים שלשה ל"בן זקונים" ששם בפרשה. האם תתכן זו ה"שלישיה", גם אצלנו בפרשה? ג- ולאיזה מהשלושה הוכחה ברורה, בפרשה "וירא", לכאורה?

ב. פעמיים מסופר על ערבון בתורה, ואולי, יחידות - אלו השניים - במקרא. ובפעמיים הללו יערוב אחד - רביעי הוא לשנואה, אך מבניה - המיוחד! פעם כעירבון את בגדו, בין השאר נותן, ופעם שניה - ערב בעצמו - מבלי למשכן. פעמיים מפסיד הוא, כמעט, את ערבוננו. למרות השתדלותו ורוב ניסיונו. וזאת עקב מעשי תחבולה של בני משפחתו, ורק בהתגלות המתנכרים לו - ישועתו

ג. "חמישיות" בפרשה: א- בפרשה שעברה חמש ידות מופיעות, ואצלנו - ארבע ידות והחמישית - נמצאות. ב- חמש חליפות - אף הן נזכרות, ג- חמש משבע - עדיין נותרות. ד- ובסיום רשימת ה"חמישיות", זו הנלקחת לתצוגה מהקצוות. (אגב, מי הם החמישה שהוזמנו לפגישה? ברש"י מופיעות בענין זה - שתי דעות.)

ח. לעיתים, בפסוק אחד חולפות,
שנים רבות ואף תקופות.
ולעיתים, פרקים ארוכים,
בזמן מועט וקצרצר עוסקים.
וכך גם פרשיות ופרשות,
לימים מועטים מוקדשות.
לזאת התופעה - בפרשתנו דוגמא:
הפרשה כולה סוקרת מאורעות של כשנה
ואילו פסוק אחד - ה-106 - בפרשה -
מסכם תקופה ארוכה פי כמה.

ט. לעתים, נזכרות פעולות,
שלא ברור למי מתיחסות.
בפרשתנו, לכך מצויות,
לפחות, שתי דוגמאות:
הראשונה - בנאום בפסוק החמישי,
שם יש לעיין בפרשנים, ולא רק ברש"י.
האם בהמשך דברי יהודה יש ראיות,
שניתן להביא כסיוע לשתי האפשרויות?
והשניה - בפגישת אב זקן ואב רך בן זקונים,
לאחר פרידה של כ"ב שנים.
כדי לעמוד על הבעייתיות שבעניין,
ברש"י וברמב"ן בדקדוק יעוין.

תשובות

- א. א- יוסף מכונה 'בן זקונים' (ל"ז,ג') ובנימין מכונה 'ילד זקונים' (מ"ד,כ').
ב- רש"י מפרש שיוסף כונה בן זקונים כי נולד לעת זקנותו של יעקב, או בגלל שהיה בן חכם ויעקב מסר לו את התורה שלמד משם ועבר או שהיה זיו איקונין של יוסף דומה ליעקב (פניהם היו דומות, זקונים נוטריקון של זיו איקונין). ונראה שהפירוש הראשון מתאים לפרשתנו.
- ג- בפסוק "ותלד שרה לאברהם בן לזקוניו" (כ"א,ב') רש"י מפרש (לרוב הגרסאות) לזקוניו- שהיה זיו איקונין שלו דומה לו' וכמו הפירוש השלישי.
- ב. יהודה מוסר לתמר בערבות את החותם והפתילים והמטה. יהודה מחפש את תמר כדי לקחת את משכוננו ולא מוצא אותה, עד שתמר שולחת אותם ליהודה כשהיא מוצאת להישרף (פרק ל"ח).
- יהודה מבקש מיעקב שייתן לבנימין ללכת למצרים ומתחייב שהוא יהיה ערב עליו. במצרים יוסף רוצה לקחת את בנימין לעבד, עד שיוסף מתגלה לאחיו.
- ג. א- "ותרב משאת בנימין ממשאות כולם חמש ידות" (מ"ג,ל"ד)
"והיה בתבואות ונתתם חמישית לפרעה וארבע הידות יהיה לכם" (מ"ז כ"ד)
ב- "ולבנימין נתן... וחמש חליפות שמלות" (מ"ה,כ"ב)
ג- יוסף אומר לאחים שנשארו עוד חמש שנים משבע שנות הרעב (מ"ה,ו')
ד- "ומקצה אחיו לקח חמישה אנשים" (מ"ז,ב')
וברש"י- ראובן, שמעון, לוי, יששכר ובנימין או- גד, נפתלי, דן, זבולון ואשר.
ד. א- "אילים חמישה, עתודים חמישה, כבשים בני שנה חמישה" (במדבר ז').
ב- "קערת כסף אחת"- "ויצא האחד מאתי" (מ"ד,כ"ח)
"קערת כסף אחת שלושים ומאה משקלה" - "ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה" (מ"ז,ט')
- "מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקודש" - "כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים" (מ"ו,כ"ב)
- "כף אחת עשרה זהב" - "ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים" (מ"ה,כ"ג)
"בקר שניים" - "כי שניים ילדה לי אשתי" (מ"ד,כ"ז).
- ה. א- לכהנים במצרים לא נלקחה האדמה והיא נשארה בבעלותם, ואילו בעם ישראל לכל העם יש קרקעות ולכהנים אין קרקע.
- ב- "ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לא-ל עליון" (י"ד,י"ח), יוסף נושא לאשה את אסנת בת פוטי פרע כהן און (מ"א,מ"ה), יתרו כהן מדין היה חותנו של משה רבנו (שמות ג',א').
- ג- רש"י מבאר (מ"ז,כ"ב) שכהנים בפרשתנו הם כמרים משרתים לאלוקות, ואצל פוטי פרע ויתרו כהן הוא לשון גדולה וחשיבות.
- ו. בפרשתנו כתוב שרועי צאן הם תועבת מצרים (מ"ו,ל"ד). בפרשה שעברה כתוב שהמצרים לא יכולים לאכול עם העברים לחם כי תועבה היא למצרים (מ"ג,ל"ב). אונקלוס שם מתרגם- "לא יכלין מצראי למיכל עם עבראי לחמא ארי בעירא דמצראי דחלין לה עבראי אכלין", תרגום- לא יכולים המצרים לאכול עם העברים לחם כי את הצאן שהמצרים עובדים לו העברים אוכלים."

ז. יוסף מביא את יעקב לפני פרעה, ובתחילה כתוב "ויברך יעקב את פרעה" (מ"ז,ז'), וכן בסוף "ויברך יעקב את פרעה" (מ"ז,ט').
רש"י מבאר שבתחילה היתה שאילת שלום, ובסוף בירכו כדרך הנפטרים משרים חשובים, וברכו שיעלה הנילוס לרגליו.
ח. הפסוק האחרון בפרשה (בפרשה 106 פסוקים) "וישב ישראל בארץ גושן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאוד" מסכם 17 שנים (מביאת יעקב למצרים בגיל 130 עד פטירתו בגיל 147).
ט. א- בפסוק "לא יוכל הנער לעזוב את אביו ועזב את אביו ומת" (מ"ד,כ"ב) רש"י מפרש שהנער בנימין לא יוכל לעזוב את אביו, ואם יעזוב בנימין ימות. הרמב"ן מביא את פירוש ר"א אבן עזרא ש"ומת" פירושו שיעקב ימות אם בנימין יעזבו, ואת המילים "לא יוכל" אפשר לפרש בשני אופנים- יעקב לא יוכל לעזוב את בנימין, או שהבנים לא יוכלו לקחת את בנימין מיעקב כי יעקב ימות.
ב- בפגישת יעקב ויוסף נאמר "וירא אליו ויפול על צואריו ויבך על צואריו עוד" רש"י מפרש שיוסף נראה אל יעקב, ויוסף נפל ובכה על צואר יעקב. הרמב"ן מפרש שיוסף נראה אל יעקב, ויעקב נפל ובכה על צואר יוסף.